

RESUM DE L'ENTREVISTA A

ANTONIO RIERA I BARBA

EX-PRESIDENT DEL CASINO DEL CENTRE

15/12/2021

Certs apunts de la història de vida vinculada al Casino del Centre:

- 1. Quin fou el teu primer contacte amb el Casino del Centre i com vas arribar a integrar-ti? En aquell moment, quina consideració tenies del Centre, quines possibilitats t'oferia a tu a nivell personal, així com a la resta de veïns de la teva edat de l'Hospitalet.**

Antonio exposa com ell és descendent d'una de les famílies dels condominis que van fundar el *Centro Económico, Agrícola e Industrial de la vila de l'Hospitalet* el 1873, concretament, de Josep Barba i Gallifa per línia materna, que forma part dels condominis que s'associaren per adquirir el terreny; els quals - segons Antonio- difereixen d'aquells condominis que costejaren la construcció de l'edifici, encara que el seu avantpassat era condomini en les dues vies. Per tant, exposa Antonio, com d'es d'aquest avantpassat, tots els seus ascendents fins a arribar a ell i a la seva filla, han set membres del Casino. A més matisa Antonio, com la formació de la societat dels condominis es feu l'any 1873, mentre que l'edifici es realitzà el 1874.

Antonio recorda com el seu primer contacte amb el Casino fou a molt curta edat, on ja el seu pare li apuntava als balls infantils que es celebraven al Casino Nacional, durant la festa major als matins. A n'aquest respecte, recorda Antonio un episodi que fou crucial per al seu futur, i que es donà en un ball infantil quan comptava amb 8 o 9 anys, en el qual es trobava en la llotja de la seva família, i on exposà al seu pare que havia vist a una nena amb *els cabells d'or*. La nena en qüestió, estava també a la llotja de la seva família, els Mitjavila - en concret el seu pare havia set secretari del Casino- i el jove Antonio s'hi acostà per convidar-la a ballar, i ella s'hi va negar. Ell tingué un disgust important, i es va resoldre a no tornar a convidar-la mai més. Va passar el temps, i ja en els seus divuit anys en un altre ball del Casino va veure a la mateixa noia, a la qual no veia des de feia molt temps, i la va reconèixer. Ella anava amb unes amigues només per a fer acte de presència sense intenció de ballar amb ningú, exposa Antonio. Llavors, ell es dirigí a la llotja dels Mitjavila, on estava la noia en qüestió, amb intenció de donar-li una última oportunitat per a convidar-la a ballar. I en aquesta ocasió, la resposta va ser afirmativa, i així va començar el seu romanç. Ambdues famílies es coneixen mútuament, eren veïns de la vila vella des de feia generacions, els Mitjavila anaven a comprar el pa a l'Espiga, el forn de la família d'Antonio, i, per tant, en veure als dos joves ballar no van posar cap oposició, i des d'aleshores aquell ball va dur a un festeig, que acabà amb les seves núpcies, sent aquella noia dels cabells d'or, la seva actual esposa.

Antonio, per tant, exposa com anècdotes d'aquest estil, amb una gran càrrega afectiva i emocional, fan que la seva memòria i identitat estigui molt lligat al Casino del Centre.

Antonio a la vegada confirma, com el Casino del Centre, havia set un punt per a la coneixença mútua per al jovent de l'Hospitalet. A la vegada, que les famílies dels condominis i els socis es feien pròximes i feien amistat, que després es reproduïa en els seus descendents. Destaca Antonio, com en la seva infantesa havia compartit jornades de joc i fins i tot aula escolar amb la família Arús.

I a la vegada, les figures públiques d'abans de la guerra, que acabaven formant part dels partits polítics i que acabaven formant part del consistori. Exposa, Antonio com a entitats com el Casino és: *formaven els polítics*.

2. Quins programes d'activitats s'oferien en aquell moment? Tant per als joves com per als més majors. De quines vas poder gaudir?

En aquest aspecte, Antonio destaca aquella fornada, de joves que van sorgir a finals dels quaranta i a la dècada dels cinquanta al Casino del Centre, on hi havia el Francesc Marcé Sanabra i d'altres nois que van fundar i participar activament per a dinamitzar l'equip d'hoquei de l'Hospitalet, a més d'un grup excursionista, la publicació Circular Casino Nacional, l'equip de bàsquet, el teatre, etc.. Respecte a l'equip d'hoquei, destaca Antonio com alguns dels seus integrants (*els Braçals*) van arribar a ser inclosos en la selecció espanyola. La magnitud de la categoria de l'equip en les lligues nacionals i regionals, va arribar a un punt que entre els residents de la vila vella, era habitual que els diumenges, posteriorment a la missa del migdia, s'anés a veure jugar als nois de l'hoquei. Lamentablement, aquest ascens implicava uns costos en els desplaçaments, materials i equipacions que difícilment el Casino podia costejar, i que dugueren a la fi de l'equip.

3. Quan vas passar a formar part de la Junta Directiva? Com va ser que vas arribar-hi a formar part? (Invitació d'algun antic integrant, algun tipus d'elecció interna...) Quins càrrec has anat desenvolupant des que vas entrar a formar part?

Exposa Antonio com desenvolupà el càrrec de president en dues etapes. La primera d'elles, seguidament d'uns anys previs d'estança a la Junta en altres càrrecs, la feu a partir de 1969 fins al 1976. En aquells moments, les activitats de l'entitat estaven en un moment de decadència, on només es donava un ball els diumenges que progressivament arran de la competència de les discoteques locals va anar desapareguen. Un fet que afegit a la manca de socis que hi havia en aquells moments, feia que els pressupostos del Casino fossin escassos. Arran d'aquesta precarietat, exposa Antonio, com la celebració del centenari del Casino del Centre va passar desapercibuda. La fi de la seva primera legislatura, coincidí amb la posada en marxa del Bingo, on prengué el relleu Vicenç López, fins a la seva mort. En aquest moment, arran de la manca d'interès per part de la resta de la Junta Directiva, es va convèncer a Antonio perquè tornés a ser president el 1992 fins al 2002. En aquest període, destaca Antonio com la preocupació per a promocionar i

vehicular activitats dirigides als socis fou una prioritat, sobretot per l'entrada per l'Esbart Dansaire de l'Hospitalet o la Coral Elisard Sala. En aquest aspecte, destaca Antonio que la seva gestió va ser inaugural per a una renovació de la seva utilitat social i veïnal com a institució de reunió i activitat comunitària, que encara avui dia manté.

Destaca Antonio, com en la Junta Directiva actual, encara s'hi troben persones que ja hi estaven en la seva última legislatura, com per exemple l'actual president Josep Maria Goyta que fou vocal. Recorda Antonio, el que li va costar convèncer a Josep perquè el succeís com a president, però n'està molt orgullós del seu mandat, tot i que la seva primera opció va ser Josep Tubau que arran d'una delicada situació personal no va poder acceptar. A més, afirma Antonio, com el càrrec de president predisposa una entrega i una fidelitat emocional amb l'entitat, un aspecte que Josep Goyta compleix sobradament, igual que també ho feu el seu pare, que ocupà el càrrec de president de l'entitat abans del primer mandat d'Antonio, i que ho tornà a cobrir un breu període abans del segon mandat.

Per altra banda, recalca Antonio, com les decisions que resol la Junta Directiva en última instància, han de ser aprovades per part de l'assemblea de socis en la seva reunió anual, on es proposa a l'ordre del dia els pressupostos i s'exposen les activitats que s'han dut a terme en tot l'any. En les reunions de l'assemblea es projectaven aquells actes que es donaven regularment cada any, com era la Festa Major, la d'hivern o bé l'Adifolk, però la resta les anaven disposant la pròpia Junta Directiva a mesura que s'anaven presentant i resolent entre els seus membres; si es donava el cas que un projecte que predisposava major temps de preparació i coincidia amb la Junta General (que en l'època de la presidència d'Antonio era l'últim diumenge de gener) era ratificat per l'assemblea. En aquesta mateixa assemblea, trobem un apartat perquè els socis puguin fer les seves preguntes i propostes, les quals entraven a sometre-se als condicionants econòmics i ideològics propis de l'entitat.

Ara bé, també assenyala Antonio com el president d'entitats petites com el Casino del Centre - que segons exposa havia arribat gairebé als cinc-cents socis com a xifra màxima- el càrrec de president esdevé decisiu en les decisions de l'entitat, és el que porta: la veu cantant de tot. Per a funcionar l'entitat, considera Antonio, la proposta del president finalment, té una major càrrega per a realitzar-se, com quan ell decidí l'entrada de l'Esbart Dansaire i la Coral Elisard Sala.

4. Com es dugué a terme l'entrada de les dones com a sòcies de dret i integrants de la Junta Directiva? Com es va dur a terme el procés de decisió? Hi hagué algun conflicte entre els integrants o postures enfrontades?

Antonio recorda, com amb el seu primer mandat, ja permeté oficialment a les dones ésser sòcies amb totes les garanties. I posteriorment a la presidència de Vicenç López, durant el seu segon mandat, arran de la renúncia de dos membres de la Junta va decidir introduir per la seva voluntat a dues dones; una decisió sobtada que va deixar a la resta de la Junta en xoc. La primera d'elles va haver de plegar en molt poc temps, però la segona fou, Roser Tubau. Roser va fer-se sòcia del Casino com a

integrant de l'Esbart Dansaire de l'Hospitalet, a més que el seu pare Josep Tubau, havia set soci del Casino i tenia una relació pròxima amb Antonio. I llavors, aquest, veient la seva predisposició per a fer propostes i dur-les endavant la va anomenar vicepresidenta. Amb la seva introducció a la Junta, Roser va mostrar un gran interès a dinamitzar i organitzar sortides i excursions, les quals ja s'havien fet prèviament a la seva entrada, però ella li donà una major intensitat a n'aquesta via que a la vegada incitava més altes de nous socis, rompent de pas amb les limitacions i barreres que la mateixa cohesió moral conservadora del Casino veia com incompatibles amb l'entitat, com fou el cas d'una excursió amb bicicleta, que va comptar amb cent participants i per la qual es va mobilitzar a la guàrdia urbana de l'Hospitalet i de Cornellà de Llobregat. El mateix Antonio, tot i haver introduït a la Roser i donar-li carta blanca per a proposar i gestionar la posada en marxa d'activitats, es va mostrar en un primer terme molt advers a la proposta com la resta de membres de la Junta, però arran de l'afabilitat amb què va rebre la notícia la seva esposa de la proposta de l'excursió amb bicicleta, finalment en la següent Junta es va dur endavant. Aquesta mateixa pressió de la seva esposa, també va dur al fet que Antonio es mostrés més favorable, quan el germà d'un dels integrants de l'Esbart Dansaire, Francesc Codina Castillo - un bon amic d'Antonio amb qui havia coincidit a la Junta en la seva primera legislatura, que també fou diputat al Parlament de Catalunya pel grup d'Unió Democràtica de Catalunya- li suggerí la introducció de l'esbart a l'entitat.

Antonio ressalta com la seva esposa sempre ha set una força motriu que ha permès que es duguessin endavant propostes d'un caire renovador per a vivificar l'entitat; sempre a l'ombra, assenyala, tot i no ser sòcia del Casino.

A la vegada, recorda Antonio fent al·lusió a les barreres que s'havien donat en el gènere i l'edat dels integrants de la Junta, com ell fou el president més jove de la història del Casino, essent anomenat amb vint-i-vuit anys, sent considerat un escàndol en el moment.

- 5. Tenguent present la proximitat històrica del Casino del Centre amb d'altres associacions més vinculades a l'església o al republicanisme popular. Com han set les relacions amb aquestes entitats i els seus integrants d'es del temps que has set sòcia del Casino del Centre? Hi ha hagut conflictes o algun tipus d'oposició/ rivalitat? O per altra banda, s'han donat events en que ambdues diverses organitzacions han col.laborat estretament? Trobem el cas de socis diverses d'aquestes associacions?**

Antonio exposa com durant la dictadura quan es feien les processons del Corpus i les rues al voltant de la vila, era habitual que el Casino també tingués la seva presència. Entre aquestes festivitats que implicaven a l'Església i al Casino del Centre, recorda Antonio, la Festa dels Tres Tombs que a la vegada era un esdeveniment secular a l'Hospitalet, on es feia la benedicció dels animals de les masies de la vila, i, per tant, ja que el Casino del Centre havia nascut per la confluència de diverses famílies de camperols, masovers i terratinents, l'entitat promocionava la celebració dels Tres Tombs per a batejar.

Antonio recorda que en la seva època, el Casino i el Centre Catòlic no tenien cap coordinació, tot i que ell mateix era soci d'ambdues entitats. Es mantenien amb una certa distància, on hi havia divergències en termes ideològics, un aspecte que també es donava amb la relació amb l'Ateneu de Cultura Popular, amb el qual en un primer moment del seu segon mandat mantenien una harmonia important, però que es va erosionar completament amb un entrebanc que es produí per un escrit d'un soci de l'Ateneu fent una crítica important arran d'un error d'impremta en un comunicat del Casino. I veient la desproporció de la seva crítica, Antonio decidí trencar les relacions amb l'Ateneu; però que amb el temps s'acabà de resoldre.

Respecte a les associacions regionals de castellans sorgides a l'Hospitalet, exposa Antonio com ell mateix va ser nomenat soci honorífic de la Casa de Huelva situada a Bellvitge, però com a conseller delegat de PAOSA d'Hospitalet, empresa dedicada a l'exportació de productes de panaderia que mantenia relacions comercials amb l'entitat andalusa amb la qual la companyia havia fet donacions. Aquesta aproximació amb els dirigents de la Casa de Huelva derivada de la seva ocupació laboral mentre era president del Casino, sí que permeté obrir un lligam que es va materialitzar amb un festival on va participar la Casa de Huelva. Ara bé, exposa Antonio com les entitats catalanes no han tingut molta aproximació amb aquelles d'altres regions peninsulars.

Pel que fa a les diferents onades de migrants que ha tingut l'Hospitalet i la seva aproximació al Casino, exposa Antonio com s'ha donat alguna situació excepcional de persones procedents d'altres regions que per haver fet amistat amb algun soci del Casino, finalment s'hi acabaven afegint, però per el general no s'ha donat una entrada de socis derivada dels cicles migratoris que han afectat l'Hospitalet des de la segona meitat del segle XX, ja que, destaca Antonio, aquestes comunitats es troben majoritàriament a les barriades de Bellvitge, la Torrassa, Pubilla Cases etc... Mentre que, segons Antonio, ell comparteix amb la resta de famílies originàries de l'Hospitalet una identitat ètnica molt arrelada al centre de la vila vella d'ascendència catalana.

6. Durant el temps que has estat soci i integrant de la Junta, quines relacions hi ha hagut amb l'administració municipal? En quins casos s'ha donat confluència amb l'exercici de l'entitat pública? Per quines circumstàncies es precisa la intervenció pública en assumptes del Casino o bé, l'Ajuntament precisa la intervenció del Casino?

Antonio destaca entre les col·laboracions que es donaren entre el Casino del Centre i l'Ajuntament, la celebració del concurs de la Pubilla de l'Hospitalet, on s'elegia a la noia més bonica de totes les filles de les famílies de la vila vella. Recorda Antonio, com la seva àvia als quinze anys - que com moltes noies de la seva edat anaven al Casino per a la Festa Major amb la intenció de disfrutar de la celebració, segudes en fila, amb els seus vestits blancs esperant que algun jove les convidés a ballar- fou elegida Pubilla. Antonio exposa, com en la seva biografia vinculada al Casino mai ha tingut l'experiència de presenciar el concurs de la Pubilla, que probablement va caure en desús ja amb la segona meitat del segle XX.

Ara bé, exposa Antonio com les relacions amb l'Ajuntament de l'Espanya Muntades estigueren caracteritzades per una fredor i una tensió important, arran dels intents d'expropiació de l'entitat. Ja en el segon mandat, la paràlisi per la que va passar el Casino quan el Bingo va abandonar l'entitat; va fer que diverses celebracions que habitualment feia el Casino com els envelats per la Festa Major fossin apropiats per la gestió del consistori. Però, això no durà més d'uns quatre anys, posteriorment, destaca Antonio com durant el seu segon mandat, arran de la seva posició com a representant local del Gremi de Flequers de Catalunya va entrar en contacte i va consolidar una amistat amb l'alcalde Juan Ignacio Pujana Fernández, que va resultar molt ventajosa per al Casino, ja que va dur a diverses col·laboracions financeres del consistori en festivals com l'Adifolk que organitzava l'entitat que van dur a una major afluència de socis i visitants a l'entitat.

7. En els estatuts de l'entitat figura explícitament la qualitat a-política de l'entitat, ara bé, tenguent en compte el nombre de alcaldes que va tenir l'Hospitalet a finals del segle XIX que havien sortit del Casino, com vola vosté aquesta manca de implicació en els assumptes de gestió pública de l'entitat?

Antonio considera que l'entitat prèviament a la Guerra Civil si que tenia una implicació important en els assumptes de la vida política, arran de la presència de molts dels seus socis, condominis i dirigents com a regidors i alcaldes de l'Ajuntament. Inclús, en els primers períodes de la Dictadura als anys quaranta, destaca Antonio com al ser els integrants del Casino membres de la classe benestant i molts d'ells formats en els sabers jurídics van ser anomenats regidors del consistori. Ja que durant la Dictadura el Casino fou la una entitat civil que va perdurar; sent la font d'on sorgien els prohoms d'un alt estatus socioeconòmic que podien ser plausibles per al règim franquista, sempre amb el beneplàcit de les autoritats falangistes locals. Amb el seu primer període, recorda Antonio, com aquesta implicació del Casino en la gestió pública de l'Hospitalet es mantenia present, però ja en el seu segon mandat va desaparèixer a instància seva, pel fet que Antonio no considerava que el Casino hagués d'implicar-se en els assumptes de l'Ajuntament.

8. Tot i tenir present el caràcter lúdic i recreatiu de l'entitat, però a la vegada estant constituït el Casino des dels seus orígens per les classes terratinents, comercials i industrials de l'oligarquia local, era habitual que es concretessin compra-vendes entre els integrants?

Antonio exposa com era habitual el fet que els propietaris de les bòbiles, de les explotacions agrícoles o d'altres indústries fessin tractes entre ells amb fins comercials; no s'arribaven a establir associacions empresarials, però si es duia a terme un flux d'informació que duia a intercanvis comercials, sobretot en el cas d'extreure rèdits a terrenys. Per exemple recorda Antonio respecte al seu avi, com en aquells temps es venien i compraven els terrenys sense mediació tributària per part de l'administració. Les converses usuals i quotidianes entre els socis podien dur amb certa naturalitat a integrar aquesta mena de transaccions, tot depenent dels interessos particulars i les necessitats dels agents. El Casino del Centre com a indret

de convivència entre les famílies de l'Hospitalet podien dur a relacions de tota mena, tant matrimonials o d'amistat, com empresarials o amb fins d'aliança política.

Aspectes rellevants del Casino del Centre durant la presidència d'Antonio Riera:

- 1. Durant el període de la teva primera presidència, per el que tinc entès, fou quan els germans García van fer la proposta de transformar la sala-teatre en un Bingo. Que va significar la incorporació del Bingo al desenvolupament de la vida dels socis i de la Junta en la entitat? Com es va acabar aquesta relació amb els germans García?**

Antonio matisa la pregunta, exposant com la petició per aconseguir la llicència de Bingo fou produïda per iniciativa seva i fou ell mateix qui costejava les 1000 ptes. que va costar, per la manca de fons de l'entitat que també afectava la possibilitat de costejar els periòdics locals per als socis de l'entitat. Sense mediació dels germans García, ja que en la dècada dels vuitanta aparegué una legislació que privilegiava a les entitats recreatives per a l'obtenció d'aquesta llicència. La proposta fou presentada en Junta, però sense donar-li gaire importància i sense posar-la en operatiu, fins que arribaren els germans García i en aquest moment començaren les activitats i les reformes de les infraestructures per a la disposició de la sala de joc, que com recorda Antonio, van dur unes importants sumes de diners per a l'entitat (parlant de milions de pessetes al mes) que ja en temps del seu successor, Vicenç López, permeté la rehabilitació de diferents indrets de l'entitat, com la mateixa sala de socis o l'entrada lateral. Antonio assenyala, a tall d'autocrítica, com la preocupació de la Junta per a gestionar les millores de l'edifici, l'ocupació de la pràctica totalitat de l'immoble per part del Bingo i la manca de socis, van fer que l'interès per a dinamitzar activitats quedés en segon pla, sobretot per la manca de socis per a realitzar els actes decimonònics de l'entitat: els balls, la Festa Major, els envelats, el teatre...

Posteriorment, els germans García van anar augmentant molt els seus beneficis, i també la seva ambició, i van proveir-se d'una nau industrial a l'avinguda Carrilet, on traslladaren el Bingo. Ja prèviament, havien arribat a tenir un plet amb el Casino, a instància del mateix Antonio, pel fet que arran de la mort del seu pare Sebastià García - el cafeter de l'entitat- volien continuar disposant dels drets d'explotació del bar de l'entitat, una temptativa que al final no van aconseguir.

Lamentablement, recorda Antonio, com amb les grans reformes que va dur el Bingo de la sala-teatre, a un despatx situat a l'àrea de socis- que en aquells moments es trobava integrada al café de l'entitat- hi havia un seguit d'armaris plens de documentació del passat del Casino del Centre entre altres volums i reculls bibliogràfics. Mentre s'executaven les obres, hi hagué un soci encarregat de supervisar el procés, el qual va donar el seu consentiment perquè els operaris encarregats de les obres és desfessin de tot el que es trobava al despatx, inclosos els armaris i el seu contingut. Ja amb l'entrada del seu segon mandat, l'anada del Bingo del Casino i la paralització que havia implicat de l'activitat de l'entitat, van dur a

un moment d'estancament que va dur la necessitat de reconsiderar el disseny dels quadres administratius de l'entitat i les ofertes per als socis.

2. Que em podries exposar de l'any 1972, en que el Casino del Centre es va trobar en amenaça d'ensorrament per part de l'Ajuntament.

Exposa Antonio, com en el moment del seu primer mandat arran de la precarietat econòmica de l'entitat i la manca d'activitat d'aquesta, l'Ajuntament havia plantejat l'expropiació de l'indret per a realitzar un seguit de reformes urbanístiques, que pretenien ensorrar l'entitat per a realitzar una desviació de la Rambla que faria que en l'emplaçament de l'immoble es construís una zona verda, oferint a canvi al Casino una nova seu al Teatre Barrades. Antonio recorda com s'hi va oposar amb una fermesa important en les diferents reunions que hi van tenir; on destaca una sentència que feu (i que quedà registrada en l'opuscle que feu Matilde Marcé Riera per al 125é aniversari; així com en la memòria dels socis de l'entitat) a l'alcalde Josep Maties d'Espanya i Muntades dient: *que a mi només hem treuria la guàrdia civil*. Antonio exposa com l'Ajuntament d'aquell moment, tot i el caire totalitari de l'administració, aconseguiren aturar el projecte, ja durant l'alcaldia de Juan Ignacio Pujana Fernández. Ara bé, entre els integrants del Casino la temptativa d'expropiació també va esdevenir indirectament una prova de lleialtat entre els socis, on per exemple destaca un soci de cognom Parera, propietari de grans extensions de terreny a la zona de la vila-vella i que trobava avantatjós en l'àmbit econòmic la construcció de grans blocs d'apartaments i de la zona verda que revalorarien els seus terrenys. En aquest mateix sentit, recorda Antonio, com amb el col·lapse demogràfic de Barcelona arran de la migració massiva de la dècada dels seixanta; des de directrius donades pel govern central de la dictadura es plantejà la reconstitució de la zona de la Marina, a través de l'expropiació directa del terreny per a la posterior venda de les propietats camperoles a una companyia immobiliària que comptava amb el favor del Ministeri de Vivenda franquista. Davant aquesta situació, molts dels propietaris de les masies i extensions de conreu de la Marina van quedar inhabilitats per a explotar els seus terrenys, i indirectament quedaven vulnerables davant les ofertes de les immobiliàries per adquirir les propietats a canvi de permutes.

Per altra banda, exposa Antonio com posteriorment a l'intent d'expropiació de l'entitat, un altre projecte posterior per a modificar la via oest de l'actual Rambla de la Marina, va dur a un altre intent d'expropiar la tanca frontal del Casino. En les mediacions que feu Antonio, es va aconseguir mantenir la propietat de l'espai per part de l'entitat, però l'Ajuntament pagà una quantitat per a poder gestionar una part, i tenint present la mancança de fons de l'entitat, va dur a la reducció i modificació de la tanca.

3. Quan es produí la creació de l'actual estándar de l'entitat, qui va fer la proposta d'aquest símbol i com fou acollida?

Exposa Antonio com ell, quan entrà a la segona Junta a la dècada dels noranta, ja es va trobar l'escut amb la morfologia simbòlica que presenta actualment, on s'hi troba l'estelada catalana; la creu de Santa Eulàlia, i una imatge d'una gavina sobre

un fons blau que representa la zona de la Marina. Prèviament, Antonio no recorda si l'actual símbol hi era present, i en tot cas, arran de la precarietat econòmica i d'activitat que imperà en el Casino en el seu primer mandat; no hi prestaren gaire atenció, fins i tot pot ser que en el seu mandat es fes una modificació d'un emblema previ.

4. **Que hem podries exposar de la renovació que es va produir a l'entitat amb l'entrada de l'esbart dansaire i la coral Elisard Sala l'any 1992? Com van arribar ambdues associacions a integrar-se al Casino del Centre?**

Antonio exposa, com l'Esbart Dansaire de l'Hospitalet tenia com a seu per a assajos i representacions primordialment el Centre Catòlic, on havien rellogat una sala. Però destaca l'entrevistat com el Centre Catòlic no disposava de les condicions adequades per a poder realitzar amb a prou espai i comoditat els balls, ja que, per una banda, els realitzaven al primer pis, i, per tant, havien de restringir segons quins moviments per por a causar desperfectes; i, per altra banda, no disposaven d'un vestuari per a guardar les vestimentes. Així doncs, un germà d'un dels integrants, Francesc Codina Castillo, li feu la proposta per a oferir-los un espai llogat; però en el transcurs de les converses, s'acabà decidint la seva entrada a l'entitat com a secció fixa fent-se tots socis de l'entitat. En el seu trasllat al Casino no tenien aquestes problemàtiques, ja que es va adequar el soterrani per a tenir el seu lloc i la sala-teatre per a realitzar els assajos. L'entrada de l'Esbart Dansaire, un grup format per integrants amb molt d'ànim per a dur endavant la representació de les danses catalanes, i ràpidament van promocionar el retorn del ball de Sant Joan, de Carnestoltes, del Cap d'Any etc. Aquesta vitalitat que va proporcionar l'Esbart, va incitar a gran quantitat de socis que mantenien la seva quota, però que no hi anaven, retornessin a l'entitat, i, per tant, es comptés amb la base social per a mobilitzar d'altres programes d'activitats a l'interior, com els jocs, l'esport, els cursos de ball o d'idiomes.

A més, recorda Antonio, com en una de les exhibicions de l'Esbart Dansaire al Casino, hi estigué present el mateix Francesc Codina acompanyat del president del parlament d'Aleshores, i gràcies a la seva mediació, entraren en contacte amb l'organització d'Adifolk, una empresa on convergien grups de dansa folklòrica de tot el món. Antonio, així doncs, va iniciar relacions amb els directius d'Adifolk per a contractar agrupacions de dansa folklòrica perquè representessin al Casino anualment, una vinculació que començà a la dècada dels noranta fins avui dia on s'han exhibit balls de diferents països com Bulgària, Rússia, Xile, Mèxic.... Arran de l'èxit que tingué aquesta associació entre el Casino i l'Adifolk, l'ajuntament també hi entrà a formar part durant l'alcaldia de Juan Antonio Pujana - també amic íntim d'Antonio- proveint de mitjans tècnics i materials per a les representacions, que va anar extenent-se en les legislatures de l'administració local.

En el cas de la Coral Elisard Sala, passà un cas semblant a l'Esbart Dansaire. També tenien com a seu el Centre Catòlic, però no gaudien de l'espai necessari per a guardar els seus materials, i tenint present l'experiència que havia tingut la Junta Directiva amb l'Esbart, es reuniren amb el director de la coral, tenint un seguit de trobades en les quals van acordar finalment, que aconseguirien establir-los un espai

a l'entitat amb les mateixes condicions de l'Esbart, integrar-se com a secció fixa i fer-se socis de l'entitat. Però, en aquest punt, ressalta Antonio, com es produí algun conflicte d'interessos per part de l'Esbart, pel fet de haver de compartir els seus espais amb la Coral, però finalment es van acordar uns horaris per a cadascuna de les agrupacions, amb uns assajos pactats i debatuts amb la Junta, establint unes normes i delimitacions mútues en l'ús de les instal·lacions. Malgrat tot, destaca Antonio com ambdós organismes s'han integrat de forma harmoniosa al Casino, encara que destaca l'empremta i la iniciativa dels integrants de l'Esbart per a realitzar exhibicions, activitats formatives i també excursions i sortides planificades, un seguit de mobilitzacions i esdeveniments que eren possibles al comptar amb una base de participació.

Respecte a les sortides destaca Antonio, un costum que es va instaurar que incloïa un desplaçament a finals del mes de juliol per anar a visitar el Festival de Peralada amb autobús, on cada soci es costejava la seva participació on a part també es feia un sopar copiosos. També hi ha hagut sortides a altres indrets regionals, com Núria o Cardona, però també d'internacionals com a Dublín.

5. Per el que vaig tractar amb Josep Goyta, hem va fer entendre que la Junta de condominis tenia una empremta forta en la Junta Directiva a finals del segle XIX; en els períodes que has estat vinculat a l'entitat, has tengut constància de que els condominis haguin tengut un rol dirigent a l'entitat?

Antonio exposa com habitualment, la figura de president de la Junta Directiva, ha set habitualment desenvolupat per un condomini o un dels seus descendents des de l'origen de l'entitat, segons té constància l'entrevistat.

A banda, recorda Antonio, com els condominis disposaven de la seva Junta, tot i que no estava formalment establerta, era una reunió entre diversos descendents dels condominis. Antonio exposa com els condominis disposaven de les seves accions particulars en l'immoble i el terreny, les quals és transmetien per herència i s'estenien als aliats. Ara bé, el registre d'aquesta herència i els tributs implicat, requeria un pagament exprés per part dels implicats, una condició que molts dels descendents no han satisfet; mentre que Antonio sí que ho ha fet, igual que els Goyta, els Arús o els Marcé. Aquesta previsió, permetria a Antonio en cas d'expropiació, de comptar amb la remuneració proporcional a les seves accions, mentre que aquells que no han formalitzat la seva herència no comptarien amb aquesta indemnització. En aquest aspecte, recorda Antonio, com els descendents dels condominis disposaven d'un seguit de privilegis en activitats de l'entitat, com era l'entrada gratuïta als envelats i gaudir d'una llotja per a la família. Un seguit de avantatges que foren aprovades en assemblea de socis.

Exposa Antonio, com les interaccions entre els condominis s'han anat perdent amb el temps, recorda que l'última reunió que feren es produí a principis de la dècada dels 2000 quan encara era president del Casino.

